

KATECHETICKÉ OZVENY

Informátor a metodický pomocník pre katechétov Spišskej diecézy

Šk. r. 2005/2006

č. 3

(R. Schmidt, RPP 1/1986)

Ježišu, i mne už veľa ľudí pomohlo niesť kríž, uľahčili mi život a vyriešili moje starosti a problémy.

Ježišu, i ja som už cítil to, čo Šimon: nechut' niekomu pomôcť. Zaťažovalo ma to. Pomáhať tým, ktorí stoja na inej strane ako ja, je zvlášť ťažké.

Ľahko nájdem výhovorky, prečo nemôžem niekomu pomôcť: „Nemám čas!“ „Mňa sa to predsa netýka!“ „Mám dosť svojich starostí!“

Ježišu, otvor moje oči, aby som videl tých, ktorí potrebujú pomoc.

(Duha, České Budějovice, č.13,roč.2005/06)

Budujte svoj život na Kristovi,
prijímajte s radosťou jeho slovo
uvádzajte jeho učenie do praktického života.

(Benedikt XVI. mladým)

OBSAH

Úvodná meditácia nad zastavením križ. cesty	1
Úvodník	2
Info	3
Odborný poradca – ako viesť diskusiu	4
Ako aktivizovať – Tretie Božie prikázanie	5
Ponúkame	7
Príležitostná katechéza – Milujeme Pannu Máriu ako ju miloval Ján Pavol II.	8
Križová cesta mlčania	10
Križová cesta pre deti	12

ÚVODNÍK

Každý životný ideál a poslanstvo osvedčuje každodenný život a ľudská skúsenosť. Tak je to aj s kresťanským ideálom lásky a služby bližným. V jednej z televíznych relácií, v ktorej sa ľudia zdôverujú so svojimi životnými osudmi a trápeniami, zdôverila sa staršia pani televíznej moderátorky a divákovi s postojom žiakov a pani učiteľky k jej vnučke, ktorá trpí na diabetes (cukrovku). Spolužiáci sa vnučke vysmievali pre jej chorobu. V triede sa cíti byť odstrkovaná a psychicky deptaná. Keď požiadala pani učiteľku, ktorá robí vnučke problémy kvôli vynechávaniu vyučovania, aby mala s ňou súcit, lebo vnučka potrebuje zvláštny liečebný a diétny režim, táto iba lakonicky poznamenala, že táto choroba nie je smrteľná. Na moderátorku, prítomných divákov v štúdiu i pri televíznych obrazovkách tento postoj, najmä postoj pani učiteľky zapôsobil veľmi skľučujúco a neľudsky. Všetci, ktorí videli a počuli výpoveď chorého mladého dievčaťa (žiačky 2. stupňa ZŠ) a jej babičky, ktorá označila pani učiteľku za nábožnú a pravidelne navštevujúcu bohoslužby v kostole, v duchu sa pridali k výzve televíznej moderátorky, aby spolužiáci a pani učiteľka mali s ňou súcit a zanechali neľudské správanie. Je na veľkú škodu veci, že medzi adresátmi tejto výzvy bola spomenutá osoba, ktorá by mala mať tieto kompetencie z pozície kresťanského presvedčenia a uplatnenia kresťanského postoja vo svojom povolaní učiteľky a vychovávateľky v súčasnej škole. Môžeme namietat', že poznáme mnoho kresťanských učiteľov a vychovávateľov, ktorí dennodenne prejavujú voči svojim žiakom empatiu, porozumenie a kresťanskú lásku. Môžeme hovoriť o katechétoch, učiteľoch náboženstva a kňazoch, ktorí skôr ako začnú vyučovať náboženstvo, nakŕmia hladných žiakov, poskytnú im dôstojné ošatenie, obuv, pracovné zošity a iné didaktické pomôcky na školské vyučovanie náboženstva. Napriek tomu, stačí na verejnosti jedna poznámka o necitlivosti, a už sa vyvolá verejná mienka o kresťanoch a zvlášť učiteľoch kresťanskej viery, že sú neľudskí. Pravý opak je pravdou. Terajší Svätý Otec Benedikt XVI. vo svojom Posolstve na Pôstne obdobie 2006 uvádza nádherné vzory svätcov Cirkvi, ktorí sa skláňali nad každým druhom ľudskej biedy, položili základy súčasného školského, zdravotníckeho a sociálneho systému v spoločnosti. Svoje poslanstvo Svätý Otec podoprel o Ježišov postoj, ktorý keď videl zástupy, zľutoval sa nad nimi. (porov. Mt 9,36) Ďalej Svätý Otec dodáva: „I dnes sa Kristus s pohnutím pozerá na ľudí a národy. Hľadá na nich s vedomím, že v Božom pláne sú povolání na spásu. Ježiš pozná prekážky, ktoré bránia tomuto plánu, súcitiť so zástupmi a rozhodne sa brániť svoje ovečky pred vlkami aj za cenu vlastného života. Týmto pohľadom objíma jednotlivcov i zástupy a všetkých odovzdáva Otcovi, pričom seba samého ponúka ako zmiernu obeť.“ Tu Svätý Otec, citujúc bl. pamäti pápeža Pavla VI., ponúka ako liek proti rastúcej ľudskej ľahostajnosti a egoizmu rastúcu úctu k dôstojnosti bližného, smerovanie k duchu chudoby, spoluprácu na spoločnom dobre, ale aj uznávanie najvyšších hodnôt a Boha, ktorý je ich zdrojom a cieľom. V tomto zmysle najväčším príspevkom Cirkvi k rozvoju ľudstva je ohlasovanie Kristovej pravdy, ktorá vychováva svedomie a učí o pravej hodnote človeka

i jeho práce, pričom napomáha budovanie kultúry a prináša odpovede na všetky opravdivé otázky človeka. (porov. Benedikt XVI.: Posolstvo na Pôstne obdobie 2006)

Drahí katechéti! Pre hlásateľov Kristovej náuky je dôležité to, čo pripomenul Benedikt XVI., citujúc učiteľku kresťanskej milosrdnej lásky Matku Teréziu z Kalkaty: „Najväčšou biedou národov je, že nepoznajú Krista, preto im treba umožniť nájsť Boha v milosrdnej tvári Krista. Bez tejto perspektívy sa spoločenstvo národov nebuduje na pevnom základe.“ Naša pedagogika viery na hodinách náboženstva v škole, vo farnosti, v rodinách a cirkevných spoločenstvách má byť darovaním sa druhému človekovi, ktoré je prejavom lásky. Ak si v našom katechetickom účinkovaní medzi konkrétnymi deťmi, mladými a dospelými zvolíme evanjeliovú stratégiu prežívania viery, vtedy sa aj my budeme ujímať materiálnych a duchovných potrieb katechizovaných, pričom budeme na nich hľadieť ako na nesmierne tajomstvo hodné našej bezhraničnej lásky, pozornosti a starostlivosti. Preto dnes v každej oblasti katechizácie je potrebné uplatniť terapeutickú koncepciu. V nej sa každý katechizovaný stáva nielen objektom našej profesionálnej činnosti, ale aj bližným, ktorý potrebuje našu duchovnú a morálnu pomoc, naše milosrdné srdce, ktoré cíti s ľudskou biedou každého druhu. Agresívne správanie mnohých ľudí dnes spôsobilo veľa poranení a ľudských deformácií. Katechéti sa majú ukázať ako milosrdní samaritáni, ktorí tieto poranenia liečia slovom pravdy o Bohu, ktorý je Láska a svedectvom žitej lásky, ktorá je základom viery v Boha a v človeka.

Nech Zmŕtvychvstalý Kristus svojou prítomnosťou vzkriesi v nás novú nádej a silu vo veľkosť Božej pravdy, lásky a milosrdenstva. To Vám a vašim katechizovaným k tohoročnému Pôstu a Veľkej noci želajú a vyprosujú

Vaši Kolegovia z DKÚ (Šk)

Spišská Nová Ves, 10.03.2006

INFO

Biblická olympiáda

V mesiaci marec 2006 sa uskutočnili dekanátne (okresné) kolá Biblickej olympiády. Ďakujeme všetkým metodikom v dekanátoch (aj ich spolupracovníkom), ktorí nám pomohli túto súťaž zorganizovať. Víťazi týchto kôl postupujú na diecézne kolo, ktoré sa uskutoční v dňoch 27.-28. apríla 2006 na Spišskej Kapitule.

Pripomíname termín zaslania výtvarných prác do súťaže „Biblia očami detí a mládeže“ 31. marec 2006, DKÚ Sp. Nová Ves.

Nadpredmetové osnovy

Katolícke pedagogické a katechetické centrum vydalo metodické odporúčanie pre včlenenie nadpredmetových osnov (výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, prevencia sociálno-nežiadúcich javov, výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia) do časovo-tematických plánov v predmete náboženská výchova/náboženstvo. Podrobný rozpis odporúčaných tém pre včlenenie týchto osnov nájdete na stránke www.kpkc.sk.

Metodický list k plneniu učebných osnov

Katolícke pedagogické a katechetické centrum vydalo metodický list k plneniu učebných osnov v skupinách vytvorených z dvoch a viac ročníkov. Cieľom listu je informovať učiteľov NV/N o požiadavkách, ktoré sú potrebné na dodržiavanie platnej legislatívy pri vyučovaní skupín vytvorených z dvoch a viac ročníkov.

V skupinách vytvorených z dvoch a viac ročníkov sa postupuje podľa platných osnov pre konkrétne ročníky t.j. ak je skupina vytvorená z troch ročníkov, každý ročník postupuje podľa svo-

jich platných osnov. Každý ročník má svoj časovo-tematický plán učiva t.j. skupina z dvoch a viac ročníkov má dva, tri alebo štyri časovo-tematické plány. Učiteľ pracuje v skupine vytvorenej z viacerých ročníkov tak, že zadelí každej skupine striedavo úlohy. Nedodržovanie platných osnov je vážnym nedostatkom.

Za nedodržovanie osnov sa považuje, ak sa v skupine vytvorenej z dvoch a viac ročníkov vyučuje podľa osnov jedného ročníka (napr. zastúpeného v skupine najväčším počtom, alebo v skupine vytvorenej z troch a viac ročníkov vyučovať len podľa osnov dvoch ročníkov). Ďalej sa za nedodržovanie osnov považuje vytvorenie špecifických časovo-tematických plánov pre miešanú skupinu (t.j. vytvorenie vlastných osnov pre rôzne ročníky – výber rôznych tém z každého ročníka). Štátna školská inšpekcia sa v tomto školskom roku zameriava na stav a úroveň vyučovania v predmetoch NV/N. KPKC chce vyvolať diskusiu k problematike vyučovania miešaných skupín. Systém „malotriedky“ je použiteľný pre skupinu vytvorenú najviac z dvoch ročníkov. Ak vznikne skupina z troch a viac ročníkov, nastáva reálny problém dodržiavania osnov. Vaše návrhy a pripomienky k tejto problematike (zaslať na www.kpkc.sk) môžu pomôcť vyriešiť súčasný nepriaznivý stav prostredníctvom MŠ SR.

Teleprojekt Ján Pavol II.

Prvé výročie smrti pápeža Jána Pavla II. si chceme pripomenúť účasťou na projekte o jeho živote. Podrobné informácie nájdete na stránkach www.kpkc.sk a www.infovek.sk.

V týždni od 3.-8. apríla 2006 navrhujeme pomodliť sa so žiakmi na začiatku vyučovacej hodiny NV/N modlitbu za blahorečenie Božieho služobníka Jána Pavla II. Text modlitby nájdete na <http://infobox.kapitula.sk/index.php?loc=view&id=3&val=12>.

Seminár

V dňoch 29.-30. marca 2006 sa uskutoční v Ružomberku a v Poprade seminár pod názvom Spoločne objavujme dar. Prednášať bude autor príručiek k príprave birmovancov ThDr. Jozef Šelínka, PhD. Pozvánky boli zaslané na všetky školy a farské úrady.

ODBORNÝ PORADCA

Diskusia

V tomto príspevku sa budeme venovať jednej z najčastejších metód vo vyučovaní – diskusii. Pomáha učiteľom, aby do vyučovacieho procesu zapojili celú skupinu žiakov.

Diskusia znamená voľne plynúcu konverzáciu, pri ktorej majú žiaci možnosť vyjadriť svoje myšlienky a názory, ale aj vypočuť si názory ostatných zo skupiny. Počas diskusie si žiaci sami vytvárajú postoje, posudzujú názory spolužiakov, pozmeňujú svoje názory. K zmene názorov dochádza väčšinou až neskôr, keď žiak o diskusii premýšľa. Diskusia rozvíja schopnosť hodnotiť a vyvodzovať závery k preberanej téme. Žiaci majú možnosť využiť svoje kognitívne vedomosti, napr. hodnotenie a syntézu. Diskusia je užitočná aj pre citovú výchovu, napr. pri empatii, pri skúmaní morálnych hodnôt a pod. Žiaci majú pri nej možnosť vzájomne sa poznať, čo je veľmi dôležité, ak sa majú spolu dobre cítiť a navzájom sa deliť o svoje poznatky, zážitky a pod.

Plánovanie diskusie

Aby diskusia nebola stratou času, učiteľ si musí stanoviť plán a ciele, ktoré chce dosiahnuť. Plán môže mať jednoduchú formu zoznamu kľúčových otázok. Z diskusie vyplývajúce závery treba zapisovať – najlepšie tak, aby ich žiaci mali stále pred očami a mohli sa na ne odvolávať. Učiteľ si musí pripraviť jasne sformulované zhrnutie hlavných myšlienok, ktoré chce žiakom odovzdať.

Ako viesť diskusiu

- Diskusiu uľahčí aj vhodné usporiadanie priestoru tak, aby všetci na seba pozerali čelne. Najvhodnejšie sa javí usporiadanie do kruhu alebo do tvaru písmena U. Ak to nie je možné kvôli pevným laviciam, žiaci si do kruhu usporiadajú len stoličky (lavice v strede zostávajú).
- Zčať diskusiu nie je jednoduché zvlášť vtedy, ak sú žiaci nesmelí. Učiteľ predloží žiakom určité východiskové body – fakty, krátky príspevok, úryvok z novín, článok – z ktorých môžu žiaci vychádzať.
- Po tomto úvodnom príspevku je dobré položiť otázku, ktorá by mala byť otvorená, jasná a stručná. Ak chcete, aby sa diskusia rýchlo rozprúdila, vaša prvá otázka by mohla byť kontroverzná, provokatívna, alebo vyžadujúca odpoveď od každého žiaka.
- Podnecujte žiakov k odpovediam aj neverbálne – očným kontaktom.
- Zaveďte pravidlá diskusie: nikto nikoho neprerušuje, nezosmiešňuje jeho názory, každý má vyjadriť svoj názor – všetky majú byť rešpektované, nikto nehovorí dlhšie než 1 minútu. Žiaka, ktorý nechce pustiť iných k slovu, zdvorilo umlčíme, napr. takto: Pavol, povedal si zaujímavý názor, ale bola by som rada, keby dostali priestor aj ostatní. Obrátiť sa na mlčiacich žiakov možno aj takto: Potešilo by ma, keby teraz odpovedal niekto z tých, koho sme dnes ešte nepočuli.
- Ak sa niekto nejasne vyjadrí, učiteľ zopakuje jeho myšlienku zrozumiteľnejšie.
- Učiteľ oceňuje príspevky žiakov pochvalou, kladným prístupom a neverbálnymi prostriedkami. Príspevok žiaka môže parafrázovať, aby žiak cítil, že bol pochopený, napr. Pavol hovorí, že...
- Učiteľ si môže overiť, či prednesenému príspevku rozumie buď tým, že požiada žiaka, aby to vysvetlil, alebo sa spýta, napr.: Chceš povedať, že...? Nie som si istá, či ťa dobre chápem...
- Nesúhlas s niektorým príspevkom, alebo otvorenie pre nový uhol pohľadu na danú tému môže učiteľ vyjadriť napr. takto: Chápem, čo máš na mysli, ale nie som si istá, či je to naozaj tak. Možno má niekto z tvojich spolužiakov iný názor.
- Svoj názor učiteľ prejaví až na konci diskusie, aby žiakov neodradil od vyjadrenia opačného názoru.
- Učiteľ určí a sleduje čas a ciele diskusie, usmerňuje ju, zhrnie hlavné myšlienky.

Napriek tomu, že diskusia je časovo náročná, má mať svoje miesto vo vyučovaní zvlášť s dospelými, ktorí majú záujem o túto formu komunikácie. Keď učiteľ používa diskusiu, dáva najavo, že si váži vedomosti a názory žiakov. Preto sa diskusia dobre uplatňuje hlavne pri snahe zmeniť postoje akejkoľvek vekovej skupiny.

(Upravené podľa: G. Petty: Moderní vyučování, Portál Praha 1996)

AKO AKTIVIZOVAŤ

DESATORO

1. Tretie prikázanie – Pamätaj, že máš svätiť sviatočné dni. *(Znenie podľa KKC, s. 50, katech. formula)*

2. Ciele – kognitívny: Zdôvodniť a vysvetliť zachovávanie tretieho Božieho prikázania.

Diskutovať o správnom využívaní času.

Vyvodiť závery a dôsledky, ktoré vyplývajú z ignorovania tohto prikázania v súčasnosti.

- **afektívny:** Prejaviť záujem o integrovanie kresťanských hodnôt do života.

Oceniť hodnotu tohto prikázania pre telesný i duchovný život človeka.

- **psychomotorický:** Formovať návyk kresťanského slávenia nedele a sviatkov.

3. Cieľová skupina: žiaci druhého stupňa ZŠ.

4. Metódy: slovná, názorná, praktická.

5. Pomôcky: drevené kocky, samolepky, papiere, kamene.

Tému je možné rozdeliť do dvoch hodín. Na prvej hodine sa môžeme viac venovať úvahe o využití času a oslobodení od tlaku výkonu. Na ďalšej hodine môžeme nadviazať a venovať sa nedeli ako dňu radostnej oslavy Kristovho vzkriesenia.

I. Uvedenie do témy

Žiaci píšú na tabuľu alebo na plagát odpovede na otázky:

Čo ma utláča (doma, v škole, medzi kamarátmi)?

Kde a ako sa cítim akoby „v zajatí“?

Čo ma najviac obmedzuje a prečo?

Čo všetko musím cez deň urobiť?

Potom sa učiteľ môže spoločne so žiakmi rozprávať o tom, koľko vlastne máme alebo nemáme času. Určite sa vyskytnú skúsenosti tých žiakov, ktorí sú preťažení a cítia sa pod neustálym tlakom – očakáva sa od nich dobrý výkon nielen v škole, ale aj v športe, v umeleckej škole, v krúžkoch a pod. Rozhovor sa môže rozvinúť tým smerom, že kladieme otázky, nakoľko sú tieto činnosti dôležité a prínosné, alebo naopak, či im bránia, aby svoj voľný čas využili inak.

Pantomíma

Podnety z rozhovoru môžu žiaci zahrať v pantomimickej scénke. Jeden zo žiakov bude predstavovať človeka zaťaženého povinnosťami v týždni. Dohodnú sa na tom, aké povinnosti to budú a každá z nich bude predstavená jedným kameňom, ktorý „preťaženému“ človeku vložíme do náručia. Trieda predstavuje priebeh týždňa a žiak s kameňmi ju postupne obchádza. Ostatní žiaci sa s ním počas týždňa snažia stretnúť – chcú mu podať ruku, ponúkajú pohár džúsu, časopis, hru, chcú sa porozprávať... Preťažený človek má však plné ruky kameňov... Na konci triedy je žltou stužkou vyznačený kruh, ktorý predstavuje nedel'u. Pred vstupom do tohto kruhu odkladá preťažený človek svoje kamene – môže z nich postaviť stenu. Do kruhu prichádzajú za ním aj ostatní spolužiaci a konečne sa s ním môžu stretnúť a uskutočniť to, čo sa počas týždňa nepodarilo.

II. Hlavná časť

Učiteľ NV/N uzavrie výstup z pantomímy a vedie žiakov k pochopeniu toho, že čas je jedným z najcennejších Božích darov, ktorý máme dobre využiť. Vo svojom živote máme však nielen pracovné povinnosti. Nemusíme sa nechať zotročiť tlakom výkonu, ale môžeme si nájsť priestor aj na oslavu, čas pre veci ešte dôležitejšie, než je práca – čas na budovanie vzťahov.

Podnetné môže byť i prečítanie úryvku o čase z knihy Malý princ od A.S. Exupéry.

Činnosť žiakov (námety využívať podľa vyspelosti skupiny)

Kocky

Každý žiak (alebo skupina) dostane niekoľko drevených kociek a samolepky. Na každú kocku nalepí názov hodnoty, ktorá je pre neho dôležitá. Potom z kociek postaví vežu – najdôležitejšie hodnoty postaví dole, ostatné nad ne. Žiaci si navzájom popozerajú svoje veže a učiteľ môže viesť rozhovor na tému, koľko času venujeme jednotlivým hodnotám. Zodpovedá to poradiu dôležitosti? Môžeme vyskúšať, čo sa stane, ak niektorú zo spodných kociek vyberieme z veže. Ako sa naruší stabilita celej veže? Čo to pre nás znamená?

Nedokončené vety

Učiteľ NV/N rozdá žiakom papiere s nedokončenými vetami, ktoré majú doplniť:

Pre dospelých je často ťažké darovať niekomu čas, pretože....

Pre mňa je ťažké darovať niekomu čas, pretože...

Za stratený čas považujem.....

Dobre využitý čas je pre mňa...

Keby som mal dosť voľného času, tak by som najradšej....

Keď mi niekto venuje svoj čas, je to pre mňa.....

Poviedka

Učiteľ NV/N prečíta poviedku o rybárovi. Úlohou žiakov je prepísať ju do súčasnosti a do svojho osobného života. Poviedky si navzájom prečítajú. Učiteľ vyhodnotí, ako sa v pokusoch žiakov podarilo vystihnúť pointu pôvodnej poviedky.

Rybár

Rybár sedí na pláži a díva sa na more. Výsledok svojej namáhavej práce už zanesol na trh. Ide okolo turista a pýta sa ho: „Prečo si nevezmeš pôžičku od banky? Potom by si si mohol kúpiť motorový čln a chytiť dvojnásobné množstvo rýb. To by ti vynieslo peniaze na ďalší rybársky čln a mohol by si zamestnať ďalšieho človeka. Lovil by si dvakrát denne a tvoj zárobok by sa zdvojnásobil. Potom by si si mohol kúpiť ďalší čln, predajňu na tržnici, ďalších zamestnancov, rybársku reštauráciu, továreň na konzervy...“ Turistovi žiaria pritom oči.

„A potom?“ prerušil ho rybár. „Potom by si už nemusel robiť nič. Sedel by si tu na pláži a díval by si sa na more.“ „A čo robím práve teraz?“ pousmial sa rybár.

Nedel'ná bohoslužba

Učiteľ NV/N sa spolu so žiakmi zamyslí na priebehu svätej omše. Ako možno v priebehu bohoslužby spoznať, že je radostnou oslavou Kristovho vzkriesenia? Ako by bolo možné bohoslužbu sláviť, aby to bolo vidieť? Ako k tomu môžeme prispieť? Žiaci môžu výtvarne znázorniť jednotlivé zariadenia kostola (oltár, obetný stôl, ambona, sedes a ďalšie), ale usporiadanie je dané liturgickými predpismi.

(Spracované podľa: Katechetický vestník č. 5, 2002/03)

PONÚKAME

A. Banaszek: Od stvorenia po Krista

Súbor biblických katechéz zo Starého i Nového zákona. Sú vhodnou pomôckou pre katechétoch a animátorov. Každá katechéza je rozpracovaná na podklade textu zo Svätého písma. Niektoré témy sú obohatené o tajničky, krížovky, mapy a pod.

Vydalo: Katolícke biblické dielo Svät, 2005.

Cena: 115,- Sk

Pexeso: Izrael – Svätá zem

Pre lepšie pochopenie Božieho slova sú dôležité i geografické a historické poznatky o Svätej zemi. Na jednotlivých kartičkách sú zobrazené pútnické miesta v ich dnešnej podobe s označením mesta, kde sa nachádzajú.

Cena: 60,- Sk

Pexeso: Svätci

Svätým sa človek nerodí, svätým sa stáva. Katolícka Cirkev dáva takýchto ľudí ostatným za vzor tak, že ich vyhlasuje za svätých. Sú zobrazovaní s predmetom, ktorý vyjadruje niečo charakteristické z ich života.

Cena: 45,- Sk

MILUJEME PANNU MÁRIU AKO JU MILOVAL JÁN PAVOL II. (príležitostná katechéza)

Cieľová skupina:	žiaci 1. stupňa ZŠ
Kognitívny cieľ:	Definovať vlastnosti Panny Márie: Pomocnica a Sprievodkyňa životom. Formulovať vlastné prosby k nebeskej Matke.
Afektívny cieľ:	Oceniť hodnotu matky a Ježišovej Matky – Panny Márie.
Metódy:	rozprávanie, dialóg, čítanie obrazu, výklad, pieseň.
Pomôcky:	obraz Panny Márie s dieťaťom Ježiš pre každého žiaka, veľký obraz Ján Pavol II. pred obrazom alebo sochou Panny Márie, obraz pápeža s erbom, text piesne pre každého žiaka.

ÚVOD

1. Uvedenie do témy

Dnes si budeme hovoriť o mame. Mama je pre nás najvzácnejší človek na zemi. Slovo mama bolo asi prvé, ktoré sme dokázali vysloviť, keď sme sa učili rozprávať. Možno si niekedy neuvedomujeme, čo všetko pre nás mama znamená a berieme to tak samozrejme. Veď to tak má byť. Ináč si to ani nevieme predstaviť.

HLAVNÁ ČASŤ

1. Rozprávanie

Bolo to v najkrajší deň týždňa v nedeľu – deň Pána. Ráno boli rodičia s deťmi na svätej omši, potom prišli domov, naraňajkovali sa, deti sa trochu pohrali. Zatiaľ rodičia pripravovali nedeľný obed. Popoludní išla celá rodina na prechádzku. Zuzka a Janka kráčali vedľa rodičov. Malého Adama to však nebavilo a tak raz pobehol trochu dopredu, inokedy sa trochu pozabudol a zaostával. Mama ho však nespustila z očí, hoci on v jednej chvíli zistil, že mamu nevidí. A to si vieme predstaviť, ako začal plakať. Mama však urobila dva kroky dozadu, otvorila náruč, Adam vystrel ruky a bežal jej oproti. Pritúlil sa k nej, prestal plakať a bolo mu dobre. Bez mamy je každému dieťaťu smutno. Tam, kde je mama, tam sa cítime istejší, radostnejší.

2. Dialóg žiakov

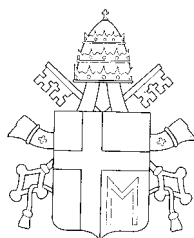
Čo by sme my vedeli povedať o svojej mame? ... (žiaci rozprávajú)

Potom učiteľ ukáže obraz Jána Pavla II. s Pannou Máriou. Žiaci si obraz prezrú a odpovedajú na otázky:

- Kto je na obraze?
- Čo robí pápež Ján Pavol II.?
- Aké modlitby sa mohol asi modliť Ján Pavol II.?
- Od koho sa naučil milovať Pannu Máriu?

3. Výklad

Ján Pavol II. sa vlastným menom volal Karol Wojtyła. Malý Karol žil v šťastnej rodine. Mal staršieho brata, mal mamu a otca. Všetko bolo v poriadku až do jedného dňa. Jedného dňa mama vážne ochorela a prišiel deň, keď zomrela. Karol mal vtedy 9 rokov. Bol to veľký smútok, ale Karol to zvládol. Zvládol to a tak ako to len dieťa dokáže, povedal Panne Márii, Ježišovej Matke nasledovné slová: „Mária, ty buď teraz mojou mamou!“ Denne sa jej prihovárať modlitbou Zdravas Mária, ktorú opakoval najmenej 50-krát. Bola to modlitba posvätného ruženca.

Možno si myslíme, že to urobil iba preto, že nemal inú mamu ako dieťa. Nie je to tak. On vedel zo Svätého písma, že Pán Ježiš nám všetkým dal Pannu Máriu za matku a bolo to vtedy, keď za nás na kríži umieral. Týmto slovám veril Karol Wojtyła a týmto slovám veria kresťania – katolíci už dve tisícročia. Keď

Karol vyrástol, ešte viac si to uvedomil, že Panna Mária je Matkou všetkých ľudí, ktorí kráčajú za jej Synom Ježišom. A my vieme, že z neho sa stal kňaz, biskup a nakoniec pápež. Na Pannu Máriu nezabudol. Keď si mal ako pápež navrhnúť erb a heslo, nezabudol na Pannu Máriu, ktorá mala miesto i v erbe a jeho heslo bolo: „CELÝ TVOJ, MÁRIA“.

4. Práca žiakov

Učiteľ NV/N uvedie prácu:

„Celý tvoj, Mária“ bolo heslo, ku ktorému bol neskôr sformulovaný i ďalší text a niekto iný na tento text vytvoril hudbu. Vznikla pieseň, v ktorej sa hovorí o tom, ako pápež Ján Pavol II. uctieval Pannu Máriu, a **od nej sa učil, ako má milovať jej Syna Pána Ježiša**. Aj keď si túto pieseň nebudeme spievať (kto z učiteľov pozná nápev, môže ju s deťmi spievať), môžeme si prečítať slová piesne, pretože sú veľmi vzácne. Žiakom pripravíme text piesne tak, aby každá dvojica mala iba jednu slohu. Žiaci ju najprv prečítajú potichu a potom každá dvojica prečíta nahlas (bolo by vhodné, aby sa aspoň refrén zaspieval, slohy piesne by sa iba recitovali).

R: Celý tvoj, celý tvoj, Mária som celý tvoj.

1. Ó, Mária, ty Matka Pána Ježiša,
si Matkou našou, darovanou nám z kríža.
/:Či vedel by nás niekto lepšie sprevádzať,
na ceste k Bohu ako ty, ó, drahá Mat?:/
2. Keď hlboko sa nad životom zamyslím,
Vždy cítim, že som na pomoci závislý.
/: Ja viem, že ty mi v borbe žitia pomáhaš.
Teším sa, ty vo mne verne dieťa máš.:/
3. Ja s tebou, Matka, prosím Pána Ježiša,
by dal mi lásku aká jemu páči sa.
/:Ved' v takej láske pravý zmysel žitia je,
čo lásku k Bohu s láskou k ľuďom spojuje.:/

ZÁVER

1. Formovanie postojov

Učiteľ NV/N kladie žiakom nasledujúce otázky:

- Kto nás doteraz viedol k Pánu Bohu?
- Kto nás ešte môže sprevádzať na ceste k Bohu?
- Potrebujeme vo svojom živote pomoc?
- Keď sa modlíme, koho prosíme o pomoc?
- Kto nám môže pomôcť dostať sa bližšie k Pánu Ježišovi?
- Prečo je potrebné kráčať s Pannou Máriou na ceste k Ježišovi?
- Ako to môžeme uskutočniť?

(Žiakom dáme obrázok Panny Márie s dieťaťom Ježiš, niektorým Pannu Máriu s mŕtvym Ježišom – Sedembolestnú.)

2. Modlitba

Ak žiaci na poslednú otázku odpovedia, že i modlitbou, dáme im priestor, aby si vybrali mariánsku modlitbu. Prípadne môžu vlastnými slovami vysloviť prosby, ktorými prosia Pannu Máriu, aby bola i ich Matkou, aby ich ochraňovala a pomáhala im. Katechézu ukončíme povzbudením k úcte k nebeskej Matke podľa vzoru Jána Pavla II.

(Klára Solánová, metodik NV)

KRÍŽOVÁ CESTA MLČANIA

Úvod

Ježišu, ty v Oltárnej sviatosti mlčíš! Mlčí tvoje božstvo, človečenstvo, mlčí tvoja láska. Ja som si už na to mlčanie zvykol, príliš zvykol, preto idem s tebou na krížovej ceste, aby si ma naučil mlčať! Aby som zas dosť učinil za všetky hriechy svojho jazyka i všetkých ľudí.

I. zastavenie: Pána Ježiša odsúdili na smrť

Nespravodlivo si odsúdený ľudskými slovami! Ty, Ježišu, k tomu všetkému mlčíš.

Nauč ma, aby som i ja mlčal, keď ma budú odsudzovať. Nauč ma, aby som sa nebránil ani vtedy, keď budem nevinný, lebo len tak ukážem, že chápem tvoje mlčanie.

II. zastavenie: Pán Ježiš berie kríž na svoje plecia

Tvrde slová, ešte tvrdší kríž, kladú ľudia na tvoje plecia. Hoci kričia, ty mlčíš!

Ježišu, ako často vychádzajú z mojich úst slová šomrania na kríž, ktorý mi posielaš. Odteraz chcem mlčať a prijať i najťažší kríž.

III. zastavenie: Pán Ježiš padá prvý raz pod krížom

Každý slabý volá o pomoc a prečo ty, Ježišu, ktorý ležiš na zemi ako najslabší – nekričíš, nevoláš, nežiadaš, ale mlčíš?

Ježišu, ja v svojej biede porušujem mlčanie, lebo čakáš moje slová. Vypočuj ich, lebo vychádzajú z úbohej duše.

IV. zastavenie: Pán Ježiš stretá svoju Matku

Ježišu, tvoja Matka ťa učila rozprávať a tvoje prvé slová patrili jej a jej slová tebe. A prečo teraz obidvaja mlčíte?

Ježiš a Matka! Trpíte za hriechy detí a matiek, ktoré síce okolo seba chodia, ale nerozprávajú. Nauč ich ty rozprávať, nech prerušia mlčanie a materinskou rečou nech dajú najavo materinskú i detinskú lásku.

V. zastavenie: Šimon Cyrenejský pomáha Pánu Ježišovi niesť kríž

Pomôcť inému je povinnosť lásky, ale povinnosť vďaka je odmeniť sa aspoň láskavým slovom. A prečo ty mlčíš na Šimonovu lásku?

Už viem prečo, lebo ty si sa mu odmenil pohľadom, ktorý bol významnejší, výrečnejší ako slovo. Šimon pochopil a bol celý tvoj. Kedy už i ja pochopím tvoj pohľad?

VI. zastavenie: Veronika podáva Pánu Ježišovi ručník

Že Veronika mlčí, to chápem, Ježišu. Veronika už počula o tvojej sláve a teraz prejavuje lásku a pozornosť voči tebe. Ani odo mňa nežiadaš slová. Ja som už toľko tvojich slov počul...

Moje volanie nech je hlboké mlčanie.

VII. zastavenie: Pán Ježiš padá druhý raz pod krížom

Druhý pád na zem Ježišu - a ty mlčíš, lebo chceš byť sám, chceš hroznú bolesť pretrpieť, prežiť osamote.

Ježišu, nauč ma v tomto hlbokom tajomstve, aby som v utrpení nečakal na útechu, láskavé slová blízkych, ale aby som mlčal, ako ty sám i ja s tebou!

VIII. zastavenie: Pán Ježiš napomína plačúce ženy

Ježišu, azda plač žien ťa prerušil v tvojom mlčaní? Áno, prvý raz prerušíš mlčanie, ženy neplačte nadou, ale radšej nad sebou a svojimi deťmi, lebo keď sa to robí so zeleným stromom, čo bude so suchým?

Ježišu, ty si prehovoril, lebo bolo treba upozorniť, napomenúť a ja to robím naopak; keď mám rozprávať – mlčím, a keď mám mlčať – rozprávam zbytočne. Už sa zariadim podľa teba.

IX. zastavenie: Pán Ježiš padá tretí raz pod krížom

Už si tesne pred cieľom. Čakali by sme, že sa budeš tešiť i navonok, ako športovec kričí, jasá, a ty pred cieľom mlčíš.

Ježišu, nauč ma mlčať, keď ma budú chváliť, nauč ma mlčať, keď ma budú ľudia vonkoncom preklínať.

X. zastavenie: Pána Ježiša vyzliekajú zo šiat

Obnažené telo, ale duša plná, a preto mlčíš, nebrániš sa, nevyhrážaš sa, nehľadáš potechu.

Ježišu, nauč ma vyzliekať starého človeka a v hlbokom mlčaní si obliecť nového človeka, duchovného, podľa teba. Srdce plné čistoty nerado hovorí, nechce sa zašpiniť.

XI. zastavenie: Pána Ježiša pribíjajú na kríž

Druhé prerušenie mlčania. To preto, lebo odpúšťaš a odpustenie musí druhý človek počuť, aby tomu veril. Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.

Ježišu, kedy sa to naučím od teba? A keď odpustím, aby som to vedel dať najavo i svojou tvárou, ale i slovom. Ježišu, nauč ma to pri jedenástom zastavení.

XII. zastavenie: Pán Ježiš na kríži zomiera

Naposledy sa nedá mlčať, na konci sa musí rozprávať, lebo to budú posledné slová. Započúvam sa i ja. Povedal si len sedem slov, ale nesmiem ich zabudnúť, a preto si ich kľáčiačky s úctou vypočujem: Otče, odpusť im... Ešte dnes budeš so mnou v raji... Žízniť!... Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?... Dokonané je.... Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.

Ježišu, pri týchto slovách nesmiem mlčať, musím ďalej hovoriť. Keď nie slovom, tak životom, ale tu pod krížom musím sa ich naučiť chápať a srdcom sa ich naučiť vo svojom konaní.

XIII. zastavenie: Pána Ježiša snímajú z kríža

Mária, Matka, prečo nespievaš? Keď si tak ľubozvučne spievala malému Ježišovi a teraz toho istého Ježiša držíš v tých istých rukách?

Ale ty vieš mlčať tak, ako si mlčala kedysi! Ty mlčíš s mŕtvym synom, lebo robíš pokánie za nás. Ježišu, kedy sa ja naučím mlčať v radosi rovnako ako v bolesti. Tak ako tvoja Matka! Ona sa naučila od teba, pri tebe. I ja sa to môžem naučiť! Preto musím častejšie chodiť k tebe.

XIV. zastavenie: Pána Ježiša pochovávajú

Ježišu, pamätáš sa dobre? Či si nehovoril, že keď budeš mlčať ty, prehovoria kamene!? Teraz mlčíš ty i prázdny hrob. Kladú ťa do kamenného hrobu, v ktorom ešte nik neležal.

Ježišu, ja ťa o niečo zvláštne prosím, keď prídeš ku mne, pri svätom prijímaní, nikdy nesmieš mlčať, ale veľa rozprávaj a ja chcem podľa tvojich slov konať. Amen.

Záverečná modlitba

Ježišu, znovu som tu pred trónom tvojho milosrdenstva, pred bohostánkom. Sprevádzal som ťa na krížovej ceste a teraz čiastočne chápem, čo znamená tvoje mlčanie, ale ešte málo chápem, aké je dôležité moje mlčanie.

Koľko prázdnych a zbytočných slov už odznelo z mojich úst. Každé slovo dôkladne zvážim, ale nebudem šetriť slovami tam, kde ich budem používať: odpúšťať, potešiť, povzbudiť. Len ma to nauč, aby to boli tvoje slová. Daj lásku môjmu srdcu, horlivosť mojej duši. Budem často chodiť pred bohostánok a tu sa budem učiť mlčať. Budem často kráčať po zastaveniach krížovej cesty a učiť sa hlboké tajomstvo mlčania. Matka Božia, aj tebe ďakujem, že si bola so mnou. Vďaka ti, Ježišu, za každé poučenie, ale prosím ťa, nauč všetkých ľudí mlčaníu! A tých, ktorí majú hovoriť, nauč správne hovoriť. Amen.

I. Pán Ježiš je odsúdený na smrť

Ježiša nespravodlivo odsúdili. Aj ja sa niekedy hnevám na otca za jeho prísnosť. On napriek tomu denne vystiera svoju ruku, aby mi pomáhal.

Ježišu, chcem pozerat' na otca priamo a prijat' s pokojom jeho napomenutia.

II. Pán Ježiš berie na svoje plecia kríž

Ježiš vzal na plecia kríž i s našimi hriechmi. Aj rodičia denne berú kríž svojich povinností a starostí o rodinu, o mňa. Robia to každý deň, robia to aj pre mňa.

Ježišu, chcem pomôcť otcovi, aby nemal toľko starostí. Tak pomôžem aj tebe pri nesení kríža. Pane, ďakujem ti za mamu, za jej ochotu denne sa o nás starať.

III. Pán Ježiš prvý raz padá pod krížom

Ježiš bol po mučení vyčerpaný. Padol pod ťarchou kríža. Aj otec býva po celodennej námahe vysilený. Sú chvíle, keď vidím maminu únavu. Predsa sa usmeje a opäť sa pustí do práce.

Ježišu, padol si a takisto padá každý človek - i moji rodičia. Pomôž mi neodsudzovať pád iných. Pane, daj mi silu pomôcť doma vo všetkom, v čom budem vládvať.

IV. Pán Ježiš sa stretá so svojou matkou

Ježiš má matku. Každá matka s úzkosťou v srdci sleduje utrpenie a bolesť svojho dieťaťa. Viem, že svoje deti stále nosia v srdci aj moji rodičia aj starí rodičia.

Pane, ďakujem ti za tvoju mamu Pannu Máriu, ktorá je oporou pre mojich rodičov i pre mňa.

V. Šimon z Cyrény pomáha Pánu Ježišovi niesť kríž

Ježiš nevládal niesť kríž. Musel mu pomôcť Šimon. Aj moji rodičia často potrebujú pomoc iných. I tú moju. Ako sa mi však niekedy nechce!

Ježišu, pomôž mi premáhať lenivosť. Nie z prinútenia, ale z lásky.

VI. Veronika podáva Pánu Ježišovi šatku

Veronika podala Ježišovi šatku, aby si do nej utrel unavenú tvár. Včera mi otec podal v kúpeľni uterák a usmial sa na mňa. Pamätám si ten okamih. Je ako odtlačok na Veronikinej šatke.

Ježišu, chcem byť vd'áčný za každú chvíľu s otcom. Pane, vtlač svoju podobu do môjho srdca, ako si ju vtlačil do maminho.

VII. Pán Ježiš druhý raz padá pod krížom

Ježiš opäť padol pod ťarchou kríža. Môj otec kričal na mamu i na mňa. Bolo to hrozné. Večer za mnou prišiel a povedal: "Prepáč, že som kričal." Pochopil som, ako ho mám rád.

Ježišu, pomôž mi po každom páde nabrat' silu a daj mi chuť vstať.

VIII. Pán Ježiš napomína plačúce ženy

Ježiš upozornil ženy, že majú ľutovať najmä svoje hriechy. V sobotu sme boli s rodičmi na svätej spovedi. Pred vstupom do kostola sme si podali ruky a objali sa.

Ježišu, daj, aby sme s rodičmi často pristupovali k sviatosti zmierenia. Pane, ďakujem ti za plač, za úľavu, ktorú prináša.

IX. Pán Ježiš tretí raz padá pod krížom

Ježiš bol v koncoch, a predsa sa nevzdal. Sú chvíle, keď mama či otec povie, že už nevládze. Vždy však pozbierajú sily a ďalej nám dávajú svoju lásku v dennodennej službe.

Ježišu, prosím ťa o vytrvalosť - pre rodičov i pre mňa. Daj, aby sme sa nikdy nevzdávali a vytrvali v dobrom.

X. Pánu Ježišovi vyzliekajú šaty

Ježiša vyzliekli násilím a bez hanby. Škoda, že tam vtedy nebol môj otec. Určite by mu pomohol. Aj mne pomohol. V zime mi dal svoj kabát, keď som sa mokrý vracal zo sánkovačky.

Ježišu, daj mi pokorné srdce ochotné pomôcť. Chcem potlačiť pýchu vo svojom srdci. Ako si mi to ukázal ty, ako mi to ukazujú moji rodičia.

XI. Pána Ježiša pribíjajú na kríž

Bolesť a utrpenie vrcholia - Pána Ježiša pribili na kríž železnými klinecami. Tvrdé slovo, neposlúchnutie, nevšímavosť - to všetko sú rany, ktoré mojich rodičov bolia.

Ježišu, nechcem spôsobovať bolesť. Chcem prinášať radosť. Rodičom i tebe.

XII. Pán Ježiš na kríži zomiera

Utrpenie sa skončilo v tichu smrti. Prednedávnom zomrel Jurkovi otec. Mama hovorila, že mu je už lepšie, lebo veľmi trpel. Teraz trpí Jurko - je mu za otcom smutno.

Ježišu, viem, že Jurkov otec je už s tebou. Ďakujem ti, že ten môj je ešte pri mne. Prosím ťa, pomôž mi potešiť všetkých, ktorí majú žiaľ.

XIII. Pána Ježiša skladajú z kríža

Márii vložili do rúk telo jej mŕtveho syna. Poznám ten obraz. Visí v izbe mojich rodičov. Viac-krát som videl mamu aj otca, ako sa pri ňom modlili.

Ježišu, prosím, nauč ma obracať sa k tvojej matke, tak ako si to naučil mojich rodičov.

XIV. Pána Ježiša pochovávajú

Hrob, to je ticho. Aj u nás doma je niekedy ticho ako v hrobe. Hovoríme mu "tichá domácnosť". A to ticho vždy preruší mama pokojným úsmevom a slovom odprosenia i odpustenia.

Ježišu, prosím ťa, aby u nás doma už nikdy nebolo ticho ako v hrobe.

Záver

Krížová cesta je cestou bolesti, ale aj posily. Verím, že ste ňou v modlitbe prešli spolu s Pánom Ježišom až do konca. Ak sa vám chvíle tohto putovania páčili, zopakujte si ich niekedy.

(prevzaté z KN 14/2003)